

OILAVIY MUNOSABATLARDA HUQUQNING AHAMIYATI

Озодова Мархабо Беймамат кизи

Тошкент вилояти юридик техникум 2-курс талабаси

Annotatsiya: Mazkur maqolada oilaviy munosabatlarda axloq normalari huquq normalari bilan chambarchas bog'liqligi va oila kodeksining asosiy vazifalaridan yana biri fuqarolarning oila oldidagi burchlarini his qilish ruhida tarbiyalashdan iboratligi hamda oilaviy munosabatlarni tartibga solishga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar : Oil, kodeksi, oila, jamiyat, axloq normalari, huquq normalari, fuqarolik, aliment, mulk.

Kirish: Oila–jamiyatning tabiiy va asosiy bo'g'inidir .O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 63-moddasida ta'kidlanganidek „Oila jamiyatning asosiy bo'g'inidir hamda jamiyat va davlat muhofazasida bo'lish huquqiga ega¹”. Asosiy qonunimizda belgilangan ijtimoiy tuzum yangi jamiyat bilan oila o'rtasida uzviy aloqadorlik mavjud. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida belgilangan barcha prinsiplar va qoidalar, oila munosabatlari ularni tartibga soladigan boshqa normativ-huquqiy hujjatlar Oila kodeksining mazmuni va tabiatini o'rganishda katta ahamiyatga ega.

Oila huquqi -fuqarolik huquqi fanining ajralmas qismi hisoblanib, u asosan erkak va ayol o'rtasida nikoh tuzish tartibi va shartlari, er- hotinning mulkiy bo'lmagan shaxsiy munosabatlarida kelib chiqadigan huquq va majburiyatlari nikohning tugatilishi va uning haqiqiy hisoblanmaslik oqibatlari, asoslari va tartibi, qon qarindoshlik va farzandlarning shaxsiy va nomulkiy va mulkiy huquq hamda majburiyatlari farzandlikka olish, vasiylik va homiylik belgilash qoidalari va shu kabi boshqa bir munosabatlarni tartibga soladi. Oila huquqning asosiy manbai hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Oliy kengashning 1998-yil 30-aprel qarori bilan qabul qilindi va 1998-yil 1-setabrdan kuchga kiritildi. O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksi 8-bo'lim, 30- bob, 238-moddadan iborat. O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksiga O'zbekiston Qonunchiligi uchun yangilik bo'lgan nikoh shartnomasi, qon-qarindoshlik va bolalarning nasl-nasabini belgilash, aliment to'lash to'g'risida kelishish bolalarning oiladagi huquqlari va ota-onalarni moddiy ta'minlash to'g'risidagi majburiyatlari hamda ota-onalarning voyaga yetmagan farzandlari oldidagi majburiyatlari, ota-ona qaramog'idan mahrum bo'lgan bolalarning huquq va manfaatlarini himoya qilish va shunga o'xshash muhim yangi qoidalar kiritilgan. Huquqiy ma'noda oila- yuridik aloqadir.

¹ O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi –Toshkent-“O'zbekiston,, -2019

Asosiy qism: Oilaviy munosabatlardagi yuridik karakter huquqiy normalar bilan oila a'zolarining xulqiga ta'sir etadi, oilani jamiyat xohlagan asosida rivojlantirishga yordam beradi. Yuridik fakt sifatida qilingan nikoh va yaqin qarindoshlik oilaviy- huquqiy munosabatlarning vujudga kelishida muhim huquqiy asos bo'ladi. Insonparvar huquqiy davlatdagi oilaga quyidagicha ta'rif berish mumkin: „Oila jamiyatning tabiiy va asosiy bo'g'ini bo'lib yuridik ma'noda nikoh, qarindoshlik, farzandlikka olish yoki boshqa shakllarda bolalarda doimiy tarbiyaga olishga kelib chiqqan tegishli huquq va majburiyatlar bilan bog'langan shaxslar dorasidan iborat“². Oilaviy munosabatlar aksariyat hollarda axloqiy normalar bilan tartibga solinadi. Oilaviy-huquqiy munosabatlar nikoh va oila doirasidagina aniq ijtimoiy munosabatlarni nikoh va oila qonunchilik nuqtai nazardan tadbiiq etishdir.

Oilaviy- huquqiy munosabatlar hisoblanadi. Bu xususiyat huquqiy munosabatning maqsadlari bilan belgilanadi. Oila to'g'risidagi qonun hujjatlarining vazifalari oilani mustahkamlashdan, oilaviy munosabatlarni o'zaro muhabbat, ishonch va hurmat, hamjihatlik, bir-biriga yordam berish hamda oila oldida uning barcha a'zolarining mas'ulligi hissi asosida qurishdan biron-bir shaxsning oila masalalariga o'zboshimchalik bilan aralashishiga yo'l qo'ymaslikdan iboratdir. Oila bu jamiyatning bir bo'lagi, kichik bir vatan, insoniy muhabbat ifodasi, insonni dunyoga keltiradigan makon, ilk tarbiya o'chog'i. Barcha fuqarolardan o'z oilasini mustahkamlash, uning har bir a'zosini vatanparvar davlatimiz uchun sidqidildan xizmat etuvchi sodiq farzand qilib tarbiyalashni talab qiladi. Oilaviy munosabatlarni huquqiy tartibga solishdan asosiy maqsad oilaning mustahkam bo'lishida munosabatlarda o'zaro muhabbat, ishonch, hurmat va hamjihatlik zahirida barcha a'zolarining mas'ulligi hissi asosida qurishdan iborat.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. <https://elib.buxdu.uz>
2. O'zbekiston Respublikasining Oila kodeksi-Toshkent „Adolat“.
3. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi –Toshkent-“O'zbekiston,,-2019

---

² <https://elib.buxdu.uz>